

будівництві. Окреслена тенденція спостерігається серед студентів старших курсів Луцького НТУ. Близько чверті студентів протягом навчання отримують досвід неформальної зайнятості.

Очевидно, що вища освіта є основною умовою працевлаштування за фахом, однак поєднання професійно-технічної та вищої освіти суттєво збільшує шанси працевлаштування і майбутнього кар'єрного зростання. Численні спостереження доводять, що саме поєднання робітничої професії або професії техніка з вищою освітою забезпечує найбільшу стійкість особистості на ринку праці та, мабуть, і загалом у житті. На наше переконання, в умовах економічної кризи в Україні найперспективнішим є шлях отримання робітничої професії в установах базової професійної освіти – професійних училищах, ліцеях, технікумах, коледжах, з подальшим продовженням освіти у вищому навчальному закладі або із одночасним навчанням у ньому.

О. А. Коновал

*доктор педагогічних наук, професор,
(Криворізький державний педагогічний університет, Україна)*

Т. І. Туркот

*кандидат педагогічних наук, доцент
(КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», Україна.)*

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Глобальні цивілізаційні зрушення початку ХХІ століття, перспективи входження України в освітній європейський простір, розбудова Нової української школи зобов'язують всі ланки національної системи освіти реагувати на нові виклики часу. Ці чинники логічно зумовлюють перегляд традиційних світоглядних орієнтирів, розроблення нової загальнонаукової парадигми вищої педагогічної і післядипломної освіти, вибудовування синергетичного погляду на освітні проблеми сьогодення. У зв'язку з цим актуалізується проблема вдосконалення системи організації самостійної роботи студентів – майбутніх педагогів, яка б формувала здатність особистості до творчої самоорганізації, саморозвитку, самоосвіти, самоактуалізації як підґрунтя інноваційної педагогічної чи науково-педагогічної діяльності. Ця тенденція є типовою для університетів країн світової спільноти, включаючи й Україну, в навчальних планах яких, за даними ЮНЕСКО, частка самостійної роботи студентів становить 50-70%. У зв'язку з цим метою публікації визначено оглядове висвітлення дидактичних можливостей синергетизму як одного із шляхів підвищення якості організації самостійної роботи студентів (СРС).

Наш досвід навчання студентів Криворізького державного педагогічного університету та магістрантів Херсонської академії неперервної освіти дає підстави зазначити, що синергетичний підхід принципово важливо використовувати в організації СРС, особливості якої з позицій синергетики — це більший ступінь свободи планування, самокорекції навчальної діяльності, взаємодії його учасників на засадах ініціюючої освіти та співробітництва. Так, аналізуючи світоглядні ідеї синергетики, Є. Князева підкреслює: "...процедура навчання, засіб зв'язків того, хто навчається, з тим, хто навчає, учня та вчителя — це не перекладання знань, з однієї голови в іншу, не повідомлення і подання готових істин. Це нелінійна ситуація відкритого діалогу, прямого і зворотного зв'язку солідаристичної освітньої пригоди, потрапляння внаслідок розв'язання проблемних ситуацій в один самоузгоджений темп освіти. Це ситуація пробудження власних сил і здібностей того, хто навчається, ініціююча або пробуджувальна освіта, відкриття себе або співробітництво з самим собою та іншими людьми" [1, с. 12].

У сучасному освітньо-інформаційному середовищі реалізація синергетичного підходу уможливорює ефект посилення впливів навчальної інформації, яка надходить до студента з різних джерел і через різні канали сприйняття. Так, системне використання комп'ютерних дидактичних засобів відкриває перед студентами більш широкі можливості для самостійного отримання оперативної інформації, необхідної для засвоєння програмного матеріалу та матеріалу, що виходить за межі навчальної програми, створює сприятливі умови для обміну знаннями в сучасному освітньому просторі, забезпечує ефект кумуляції. Побудова дидактичного процесу з використанням комп'ютерних засобів навчання (інформаційні сайти інститутів, кафедр, електронні навчально-методичні комплекси дисциплін (НМКД), розсилка завдань для самостійної роботи, участь в онлайн-конференціях, вебінарах тощо) дозволяє значно активізувати самостійну роботу студентів, створює комфортний режим для самоосвіти, зменшує непродуктивні витрати часу, наприклад, на проведення рутинних математичних розрахунків та ін.

Кумулятивний ефект використання системи комп'ютерних дидактичних засобів у самоосвітній роботі знаходить вияв у таких процесах, як:

1) явище резонансу, коли інформація отримана самостійно, стимулює швидкі та значні за обсягом зміни в системі знань, накопичених на лекційних чи семінарсько-практичних заняттях;

2) явище акселерації, що характеризує прискорення активності особистості та результативності самостійної роботи студента за умови забезпечення творчого інформаційно-освітнього середовища;

3) явище інтеграції — об'єднання самостійно отриманих знань із різних джерел в єдину систему.

Уважаємо, що основними організаційними умовами для забезпечення синергетики в процесі комп'ютерної підтримки студентів у самостійній

роботі можуть бути такі:

- їх вільний доступ до Інтернету в аудиторний і позааудиторний час;
- їх уміння працювати в Інтернет-мережі, знання спеціальних програмних продуктів, Інтернет- та мультимедійних технологій;

- організація викладацької діяльності на основі системного підходу до поділу функцій, коли основними спеціалізаціями викладачів визначаються:

а) фахівець із комп'ютерної презентації навчальних дисциплін, тобто дизайнер курсів;

б) консультант із методів навчання, або фасилітатор, який допомагає студентам визначити і реалізувати індивідуальну самоосвітню траєкторію;

в) тьютор, тобто фахівець із інтерактивного подання змісту навчальних курсів, консультант студентів у процесі їх самостійної роботи над змістом навчальної дисципліни;

г) фахівець із методів контролю за результатами самостійного навчання, відповідальний за організацію і проведення тестів, заліків, іспитів, якого у міжнародному співтоваристві прийнято називати інвігілатером (анг. invigilate – стеження за тим, хто екзамнується).

Вище означені функції можуть виконуватися як однією людиною, так і різними людьми.

Підсумовуючи зазначимо, що оглядово схарактеризовані особливості синергетизму підкреслюють його потенційні можливості, і спрямовують подальші наукові розвідки в русло пошуку більш широкого кола варіантів реалізації синергетичного підходу у процесі самоосвіти майбутнього вчителя як у вищому навчальному закладі, так і після завершення навчання в ньому.

Література

1. Князева Е. Н. Синергетика как мировоззрение. Диалог с И. Пригожиным / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов // Вопросы философии. - 1992. - № 12. - С. 3-20.

І. Круляк,

*доктор педагогічних наук, професор
(Інститут педагогіки, Сталева Воля, Польща)*

Т. М. Мішеніна

*доктор педагогічних наук, доцент
(Криворізький державний педагогічний університет, Україна)*

ПАРАМЕТРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Функціональна модель фахівця-вчителя (у рамках нашого дослідження – філологічних спеціальностей) визначається як узагальнений перелік якостей [2, с. 436], який передбачає наявність компетентності в освітній